

ZRUČNOSŤ

zručnosti – spôsobilosti – schopnosti – kompetencie – skúsenosti

Pohotovosť resp. **obratnosť** pri intelektuálnej činnosti.

Nadobudnutá spôsobilosť správne, čo najrýchlejšie a s čo najmenšou námahou vykonávať určitú činnosť na základe osvojených vedomostí a predchádzajúcej praktickej činnosti.

- Manuálne
- Intelektuálne
- Komunikačné
- 'Soft skills'
- 'Hard skills'
- Profesionálne
- a. i.
- **Diagnostické zručnosti**

DIAGNOSTICKÁ zručnosť

Psychologické hodnotenie (*psychological assessment*)

Posudzovanie psychologických stavov, procesov a vlastností človeka prostredníctvom psychologických metód.

- Kognitívne premenné
- Afektívne premenné
- Behaviorálne premenné
- Sociálne premenné
- Biologicko-fyzikálne premenné

Psychologické testovanie (*psychological testing*)

Psychologické hodnotenie s použitím štandardizovaných psychologických metód, nazývaných testy.

Psychologická diagnostika (*psychodiagnostic*)

skrátene **Psychodiagnostika** ako oposudzovanie prostredníctvom testových aj netestových metód o diagnostickú klasifikáciu v klinickej psychológii

PSYCHODIAGNOSTIKA : základné prístupy

Psychometrický prístup

Použitie **štandardizovaných metód**, umožňujúcich kvantifikovať meraný jav a interpretovať mieru vlastností testovanej osoby.

Kvantifikuje výsledky psychologických premených vzhľadom na populáciu. Porovnáva meranú charakteristiku u jednotlivca s výsledkami **väčšej skupiny osôb**.

Dôraz kladie na **všeobecne sa vyskytujúce javy**, ignoruje špecifické prejavy.

Postup je založený na matematickej štatistike.

Klinický prístup

Zameriava sa na **jednotlivca** v jeho **individualite, celistvosti a jedinečnosti**.

Neignoruje žiadne údaje, ani tie, ktoré sa nedajú kvantifikovať.

Flexibilný prístup ku klientovi, založený na získavaní **údajov z rôznych zdrojov**.

Záveru sú založené na **dôkladnej znalosti psychologickéj teórie**, ktorú psychológ aplikuje na diagnostikovaného človeka.

Je to **odborný postup** odhaľovania požadovaných informácií.

PSYCHODIAGNOSTIKA : základné prístupy

Psychometrický prístup

Intenzívne skúmanie skupiny osôb

KVANTITATÍVNY

EXTENZÍVNY

REDUKCIONISTICKÝ

postupy ŠTANDARDIZOVANÉ

NORMATÍVNE SKÓRE

(porovnáva jednotlivca s inými ľuďmi)

Klinický prístup

Intenzívne skúmanie jednej osoby

KVALITATÍVNY

INTENZÍVNY

KOMPLEXNÝ

NEŠTANDARDNÉ postupy

IPSATÍVNE SKÓRE

(porovnáva viacero výsledkov u jednej osoby)

NOMOTETICKÝ

Snaha o integráciu oboch prístupov

IDIOGRAFICKÝ

IDIOGRAFICKÁ DIAGNOSTIKA

CIEĽ

Porozumieť konkrétnej osobe, jej **intra-individuálnym charakteristikám**, jej 'architektúre osobnosti'.

Porozumieť u konkrétnej osoby jej **intra-individuálnej variabilite**, t. z. dynamické premenlivosti jej charakteristík v čase.

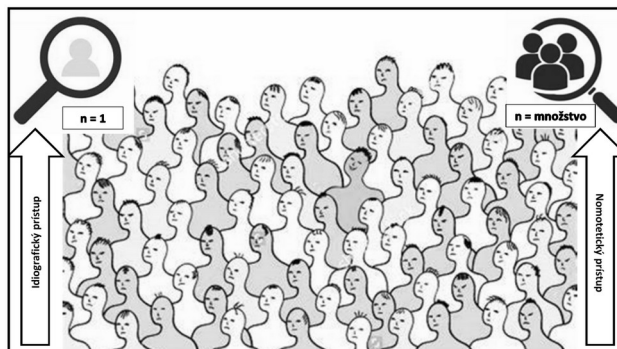

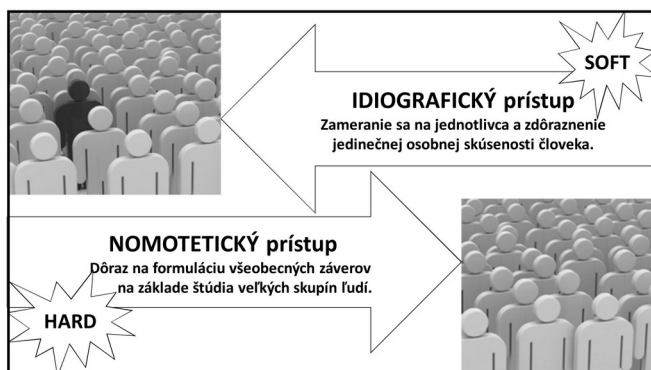
IDIOGRAFICKÁ DIAGNOSTIKA: definovanie

- Použitie postupov, pomocou ktorých dospejeme k obsahu individuálneho prípadu. Využitie pri formulovaní kazuistiky.
- Individualizovaná metóda získavania a spracovania údajov, ktorá sa zameriava na vzťahy medzi situáciami (definované samotným jednotlivcom) a správaním jednotlivca. Využitie pri identifikácii kľúčových oblastí pre terapeutické pôsobenie.
- Metódy, postupy a situačné kontexty, určené pre špecifického jednotlivca. Využitie pre 'na mieru ušité' postupy pre jednotlivca so špecifickými potrebami alebo problémami.
- Diagnostický postup pre stanovenie diagnózy a terapie individuálnych prípadov. Využitie pri uľahčení praktického rozhodovania v špeciálnych prípadoch.
- Konštrukty merania, špecificky stanovené ciele alebo situačné premenné, ktoré sú relevantné pre daného jednotlivca. Využitie ako indikátory kauzálnych vzťahov a/lebo indikátory premeny jednotlivca v čase.
- Zameranie sa na intra-individuálnu organizáciu správania jednotlivca, t. z. na špecifické podoby variability vo vzťahoch 'situácia – správanie' jednotlivca v priebehu času. Využitie pri analýze dynamiky správania jednotlivca v situačnom kontexte.

V čom je rozdiel medzi oboma obrázkami ?

Termin 'nomotetický'
pochádza z gréckeho slova **NOMOS** (zákonitosť)

Termin 'idiografický'
pochádza z gréckeho slova **IDIOS** (vlastný, súkromný)

NOMOTETICKÝ prístup
Dôraz na formuláciu všeobecných záverov na základe výskumu veľkých skupín ľudí.

IDIOGRAFICKÝ prístup
Zameranie sa na jednotlivca a zdôraznenie jedinečnej osobnej skúsenosti človeka.

Historický kontext – vedné odbory
Wilhelm WINDELBAND (1848-1915)
Nemecký novokantovský filozof
Zaviedol rozlíšenie vedných odborov na **nomotetické** a **idiografické**
Tvrdil že ten istý predmet sa môže stať objektom nomotetického aj idiografického výskumu.

Windelband, W. Štrasburský rektorský prejav 1894, In: I. Hrušovský, M. Žigo (1967), *Antológia z diel filozofov*, VII. zväzok (s. 524-537). Bratislava: VPL.

Hugo MÜNSTERBERG 1898

William STERN

Gordon ALLPORT 1937

Historický kontext – psychológia
Všeobecne sa uznáva, že pojmy 'idiografický' a 'nomotetický' prevzal od W. Windelbanda psychológ G. Allport a v roku 1937 ich zaviedol do americkej psychológie.
Tieto pojmy sa však stali súčasťou americkeho diskurzu už v roku 1898 prostredníctvom H. Münsterberga.
Začlenil ich tam William Stern, ktorý mal na Allporta silný vplyv.

HULBURT, R.T. & KNAPP, T.J. 2006. Münsterberg in 1898, Not Allport in 1937, Introduced the Terms 'Idiographic' and 'Nomothetic' to American Psychology. *Theory & Psychology*, 16(2): 287-293.

IDIOGRAFICKÝ VÝSKUM
K metódam výskumu patria :

- ☐ Prípadové štúdie (Case Study)
- ☐ Neštruktúrovaný rozhovor
- ☐ Tematická analýza
- ☐ Semi/Projektívne techniky
- ☐ Expresívne techniky
- ☐ Laické správy
- ☐ Spontánne výtvory
- ☐ 'Tvrdé' fakty

Uvedené metódy poskytujú hlboký vzhľad do individuálneho správania a prežívania osoby.
Idiografický výskum neumožňuje formulovať pravidlá resp. zákonitosti a generalizovať ich na ostatných ľudí.

IDIOGRAFICKÝ prístup
Zameranie sa na jednotlivca a zdôraznenie jedinečnej osobnej skúsenosti človeka.

IDIOGRAFICKÝ VÝSKUM

KTO ČO KEDY KDE PREČO AKO

IDIOGRAFICKÝ prístup
Zameranie sa na jednotlivca a zdôraznenie jedinečnej osobnej skúsenosti človeka.

Ť patria

NOMOTETICKÝ VÝSKUM
K metódam výskumu patria :

- ☐ Experimenty
- ☐ Korelačný výskum
- ☐ Psychometrické testovanie (štandardizované testy)
 - Výkonové testy
 - Šetlivý/prevádzkové metódy
 - Posudzovacie škály
 - Screeningové škály
 - Projektívne testy
 - Behaviorálne procedúry
 - Psychofyziologické testy

ŠTANDARDNÁ PROCEDÚRA je základnou požiadavkou pre test = proces administrácie je rovnaký u všetkých administrátorov.
ŠTANDARDIZÁCIA TESTU je vytvorenie adekvátneho rámca na interpretáciu testového skóre. Porovnanie skóre jednotlivca s výkonom relevantnej skupiny prostredníctvom noriem.

NOMOTETICKÝ prístup
Dôraz na formuláciu všeobecných záverov na základe výskumu veľkých skupín ľudí.

OTÁZKA

Ktorý z výrokov popisuje nomotetický prístup v psychológii?

A Štúdium jednotlivca a formulovanie všeobecných zákonitostí.

B Štúdium jednotlivca a neformulovanie všeobecných zákonitostí.

C Štúdium veľkej skupiny a formulovanie všeobecných zákonitostí.

D Štúdium skupiny a neformulovanie všeobecných zákonitostí.

Výskumné prístupy v psychologických smeroch

psychologický smer	prístup	základné výskumné zameranie
BIOLOGICKÝ	nomotetický	Formulovanie univerzálnych zákonitostí, pretože ľudské bytosti zdieľajú podobnú fyziológiu.
BEHAVIORÁLNY	nomotetický	Formulovanie univerzálnych zákonitostí, pretože správanie je výsledkom spojenia medzi podnetom a reakciou naň.
TEÓRIA SOCIÁLNEHO UČENIA	nomotetický	Snaha etablovať všeobecné zákonitosti správania (napr. zástupné posilnenie).
KOGNITÍVNY	nomotetický & idiografický	Snaha etablovať všeobecné zákonitosti kognitívnych procesov, ale súčasne využívať idiografický prístup formou kazuistik.
PSYCHODYNAMICKÝ	nomotetický & idiografický	Snaha etablovať všeobecné zákonitosti na úrovni vrodených pudov, ale súčasne zohľadňovať jedinečnú skúsenosť človeka počas detstva.
HUMANISTICKÝ	idiografický	Zameranie na subjektívnu skúsenosť jednotlivca, nie na formulovanie všeobecných zákonitostí.